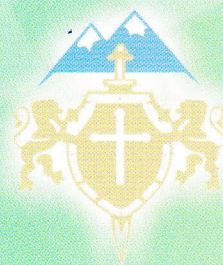

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ, ЕКОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я
INTERNATIONAL ACADEMY OF CULTURE SECURITY, ECOLOGY AND HEALTH

ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
"КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
PRIVATE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION
"KYIV INTERNATIONAL UNIVERSITY"

КОНТЕКСТУАЛІЗАЦІЯ ОРІЄНТИРІВ НА СТВОРЕННЯ СТІЙКОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЛЮДИНИ В ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

наукові дослідження

безпека

профілактика

екологія

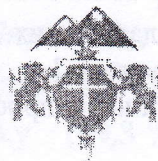
досвід роботи

здоров'я

**МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ,
ЕКОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я
INTERNATIONAL ACADEMY OF CULTURE SECURITY,
ECOLOGY AND HEALTH**

**ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
"КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
PRIVATE INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION
"KYIV INTERNATIONAL UNIVERSITY"**

**Контекстуалізація орієнтирів
на створення стійкого благополуччя
людини в здоров'язбережувальному
просторі України**

- ✦ **наукові дослідження**
- ✦ **профілактика**
- ✦ **досвід роботи**
 - ✦ **безпека**
 - ✦ **екологія**
 - ✦ **здоров'я**

2021

УДК 316.3:613](477)(059)
К 65

Рекомендовано до друку
Президією МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЇ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ, ЕКОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я
(протокол № 2 від 20 січня 2021 року)

Вченою радою ПРИВАТНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ "КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ" (протокол № 5 від 28 грудня 2020 року)

Рецензенти:

Мартиненко С. М., доктор педагогічних наук, професор [Приватний заклад вищої освіти «Київський міжнародний університет»];

Хрутьба В. О., доктор технічних наук, професор [Національний транспортний університет].

Контекстуалізація орієнтирів на створення стійкого благополуччя людини в здоров'язбережувальному просторі України : науково-просвітницький альманах. 2021. № 3. 146 с.

Головний редактор: доктор філософії, кандидат педагогічних наук, доцент, Президент МАКБЕЗ
Л.Г. Горяна

Упорядник: доктор педагогічних наук, професор, Віце президент МАКБЕЗ з питань науки та освіти
Н.О. Терентьєва

ISBN 978-966-920-625-1

У рамках відкритого процесу контекстуалізації викликів суспільних сучасності, котрі актуалізувались задля розвитку благополуччя (Декларація Людського Розвитку; Цілі Сталого Розвитку) за різними сферами діяльності, вимагають спільних зусиль урядовців, управлінців, сфахівців владних установ, дипломатів, науковців, економістів, психологів, демографів, медичних працівників, епідеміологів, екологів, освітян, підприємців, лідерів недержавних організацій та представників громад. Для встановлення стратегічних рамок національного розвитку України на період до 2030 року на засадах принципу «Нікого не залишити осторонь» ООН започатковано інклюзивний процес адаптивного державного управління на засадах навчи іншого, допомоги тим, кому потрібна допомога розібратися в життєвій ситуації.

Альманах репрезентує наукові, науково-практичні, методичні статті та напрацювання з особистісного досвіду задля просвітництва та поширення інформаційного контенту серед наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів усіх освітніх та освітньо-наукових рівнів, освітян, представників владних структур та об'єднаних територіальних громад.

Увага! За зміст наукових праць і достовірність наведених фактичних і статистичних матеріалів і граматичні помилки несуть відповідальність автори. Думка упорядника та головного редактора може не збігатися з думкою авторів. Англомовні анотації подано в авторському перекладі.

© МАКБЕЗ
© Авторі публікацій

Бадрі Гечбаія

доктор економіки, професор, член-кореспондент Академії Наук Бізнесу Грузії,
директор департаменту управління бізнесу,
Батумський державний університет імені Шота Руставелі
(Батумі, Грузія)

Юрій Шарило

директор, Бюджетна установа «Методично-технологічний центр з аквакультури»
(Київ, Україна)

Наталія Вдовенко

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри глобальної економіки,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
академік Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я
(Київ, Україна)

Роман Дмитришин

дійсний член КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді», секція правознавство,
лідер учнівського самоврядування «Надія», віце-президент з питань екологічного
спрямування учнівської молоді Міжнародної Академії культури безпеки, екології та здоров'я
(Київ, Україна)

ВПЛИВ РИЗИКІВ У РИБНОМУ ГОСПОДАРСТВІ НА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ ЗА УМОВ ПРОДОВОЛЬЧИХ ВИКЛИКІВ

*Стаття присвячена вивченню проблемних питань впливу на довкілля та здоров'я людей від діяльності у рибному господарстві України. Обґрунтовано, що важливу роль серед галузей сільського господарства відіграє рибне господарство з наявною інфраструктурою переробки, зберігання та реалізації риби та рибної продукції. Розкрито напрями та організаційно-технологічні показники діяльності, а також можливості товарної аквакультури (випасної, індустріальної та ставкової). Охарактеризовано основні виклики, які стоять перед аквакультурою України за окремими складовими. Здійснено аналіз ризиків в аквакультурі з урахуванням застережень з боку біобезпеки та впливу на довкілля. **Ключові слова:** довкілля, рибне господарство, екологія, галузь, риба, продовольство, ризики, здоров'я людини, водний об'єкт, біобезпека, якість, харчові продукти, рибальство, аквакультура.*

The article is devoted to the study of problematic issues of impact on the environment and human health from activities in the fisheries of Ukraine. It is substantiated that an important role among the branches of agriculture is played by fisheries with the existing infrastructure of processing, storage and sale of fish and fish products. The directions and organizational-technological indicators of activity, and also possibilities of commodity aquaculture (grazing, industrial and pond) are opened. The main challenges facing the aquaculture of Ukraine in terms of individual components are described. The analysis of risks in aquaculture is carried out taking into account reservations from biosafety and impact on the environment.

***Keywords:** environment, fisheries, ecology, industry, fish, food, risks, human health, water body, biosafety, quality, food, fishery, aquaculture.*

Досягнення збалансованого харчування забезпечується зміцненням продовольчої безпеки за рахунок повного самозабезпечення країни продукцією тваринного походження. Серед тваринницької продукції важливу роль відіграє виробництво риби з усією інфраструктурою переробки, зберігання та реалізації рибної продукції.

Вітчизняне рибне господарство є сферою досить різноманітної діяльності та включає виробництво риби, молюсків та інших водних організмів з водоростями як у прісній, так і у морській воді. Рибне господарство є одним із секторів виробництва харчових продуктів, де основна його складова – аквакультура перевищила за темпами щорічного зростання як

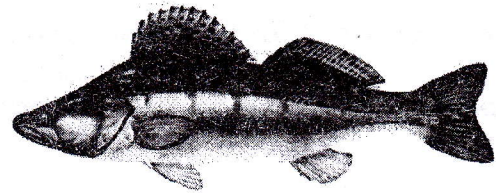
рибальство, так і наземне тваринництво. З 1 липня 2013 року набув чинності Закон України «Про аквакультуру» від 18.09.2012 № 5293-VI і діє поряд із Законами України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 08.07.2011 № 3677-VI, «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» від 06.02.2003 № 486-VI та «Про тваринний світ» від 13.12.2001 № 2894-III та іншими нормативно-правовими актами.

Аквакультура визначається як сільськогосподарська діяльність із штучного розведення, утримання та вирощування об'єктів аквакультури у повністю або частково контрольованих умовах для одержання сільськогосподарської продукції (продукції аквакультури) та її реалізації, виробництва кормів, відтворення біоресурсів, ведення селекційно-племінної роботи, інтродукції, переселення, акліматизації та реакліматизації гідробіонтів, поповнення запасів водних біоресурсів, збереження їх біорізноманіття, а також надання рекреаційних послуг.

За напрямками діяльності аквакультура може здійснюватися з метою:

отримання товарної продукції аквакультури та її подальшої реалізації (товарна аквакультура);

штучного розведення (відтворення), вирощування водних біоресурсів, надання рекреаційних послуг.

За організаційно-технологічними показниками аквакультура може здійснюватися за формами: інтенсивною; напівінтенсивною; екстенсивною.

Основними напрямками отримання товарної аквакультури може бути випасна, індустріальна та ставкова аквакультура.

Випасна аквакультура – це діяльність з екстенсивного вирощування об'єктів аквакультури шляхом вселення різновікових груп гідробіонтів, одержаних в умовах аквакультури, в рибогосподарські водні об'єкти (їх частини) для підвищення ефективності використання їх біопродукційного потенціалу. Для здійснення випасної аквакультури використовуються рибогосподарські водні об'єкти (їх частини), рибогосподарські технологічні водойми при цьому не використовуються. Випасна аквакультура здійснюється за екстенсивною формою за відсутності негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Індустріальна аквакультура визначається як діяльність зі штучного розведення, утримання та вирощування об'єктів аквакультури з використанням рибницьких і плавучих садків, рибницьких басейнів, інших технологічних пристроїв, у тому числі із застосуванням установок замкнутого водопостачання.

Встановлено, що для здійснення індустріальної аквакультури, у тому числі морської аквакультури, використовуються рибницькі басейни, рибницькі садки, акваріуми, а також частини водних об'єктів із застосуванням спеціальних технологічних пристроїв – плавучих садків, колекторів для моллюсків, установок замкнутого водопостачання тощо.

Ставкова аквакультура – це діяльність з розведення, утримання та вирощування об'єктів аквакультури з використанням рибницьких ставків, штучно створених водойм (руслових, балочних або одамбованих ставків), відокремлених від материнських водних об'єктів (їх частин), лиманів, обводнених торфових кар'єрів.

Як показали проведені дослідження, для здійснення ставкової аквакультури використовують рибогосподарські технологічні водойми, руслові, балочні та одамбовані рибницькі ставки, штучно відокремлені від материнських водних об'єктів (їх частин), обводнені торфові кар'єри в умовах рибницьких господарств (риборозплідники, нерестово-вирощувальні, товарні, повносистемні господарства).

Ставкова та індустріальна аквакультура передбачають вирощування об'єктів аквакультури

у штучно створених, повністю або частково контрольованих умовах з використанням напівінтенсивної та інтенсивної форм аквакультури.

Водночас існує низка застережень з боку біобезпеки, які породжують ризики та небезпеки як для управління, так і водного середовища та суспільства. Аквакультура наражається на ті ж самі ризики, що і сектор традиційного сільського господарства. В той же час, оскільки аквакультура відрізняється різноманіттям у розумінні видів риби, їх середовища для мешкання, систем та технологій, спектр небезпек та можливих ризиків є досить розширеним. Багато обставин призвели до застосування аналізу ризиків в аквакультурі. Перш за все це в подальшому впливає на можливість захисту ресурсів, здоров'я людини, тварин, рослин та довкілля у цілому. Іншими факторами, які спонукали до використання аналізу ризиків в аквакультурі є: продовольча безпека, торгівля рибою, вподобання споживачів щодо високої якості та безпечності риби та рибних продуктів, рентабельність виробництва, інші причини інвестиційного характеру та проблеми розвитку галузі. У нашому дослідженні ми зосередилися на важливості та застосуванні аналізу ризиків стосовно семи основних складових ризику виробництва продукції аквакультури: ризики, пов'язані з захворюваннями; ризики безпеки харчових продуктів та здоров'я населення; екологічні ризики (види-шкідники); генетичні ризики; екологічні ризики, фінансові ризики та соціальні ризики.

Сучасні методи аналізу ризиків, які застосовуються щодо семи згаданих складових ризику в аквакультурі, мають багато спільних рис, а так само і чимало відмінностей. Основою особливостю є засади, що базуються на результатах наших попередніх наукових досліджень, використання методів логіки, дедукції в оцінці ризиків та застосування заходів з управління ризиками.

На сьогоднішній день аналіз ризиків поширений у різноманітних сферах рибогосподарської діяльності, наприклад, у процесі ухвалення рішень щодо ризиків унаслідок хімічних чи фізичних стресів, включаючи природні катастрофи, зміни клімату, забруднення харчових продуктів та води, забруднення довкілля; біологічних стресів, а саме збудників хвороб людини, рослин та тварин; соціальні та економічні фактори, що призводять до стресів. Нами запропоновано фундаментальні засади аналізу ризиків в аквакультурі, які пропонуємо об'єднати у чотири основні блоки:

I. Визначення небезпеки – процес визначення небезпек, які можуть потенційно призвести до різних наслідків у аквакультурній діяльності;

II. Оцінка ризику – процес оцінки ймовірності, що потенційна небезпека може відбутися та оцінка біологічних, соціальних та/або економічних наслідків її реалізації в галузі національної економіки;

III. Управління ризиком – пошук засобів для зменшення ймовірності або наслідків події, якщо відбудеться песимістичний прогноз;

IV. Попередження про ризик – процес, за допомогою якого проводять консультації, збирається інформація щодо події та повідомляється про результати аналізу ризиків та заходи з управління ними.

Як свідчать авторські дослідження, визначення поняття «ризик» варіює в залежності від сфери рибного господарства, де воно використовується. Переважна більшість визначень поєднує концептуальні підходи у аспекті невизначеності наслідків, результатів через певну дію або у певній ситуації; ймовірність саме за умови настання небажаної події; наслідки або вплив, якщо небажане трапилось.

Таким чином, «ризик» є потенціалом для реалізації небажаного, шкідливого впливу наслідків для життя людини, здоров'я або довкілля. Його оцінка включає як ймовірність

негативної події, що настає як результат дії, так і поглиблення вивчення наслідків, якщо ця подія відбудеться. Кодекс здоров'я водних тварин визначає ризик як ймовірність настання та ймовірне поширення наслідків шкідливої для здоров'я населення, водних тварин або наземних тварин події у країні, що імпортує продукцію, протягом визначеного часу». При цьому Україна є імпортозалежною за рибою та рибною продукцію.

Аналіз ризиків у рибному господарстві дає можливість відповісти на чотири питання: а) що може статись не так?; б) наскільки ймовірно, що щось може статись не так?; в) якими можуть бути наслідки того, що щось відбудеться не так?; г) що може бути зроблено для зменшення ймовірності такої події або наслідків такої події, яка не така, як треба?

Аналіз ризиків має широке застосування в аквакультури. Дотепер він застосовується головним чином в оцінці ризиків для суспільства та довкілля, які створюються небезпеками, що походять від господарської діяльності або пов'язані з розвитком аквакультури. Це включає ризики деградації довкілля; потрапляння та поширення патогенів, паразитичних та інвазивних видів; генетичні впливи; небезпечні харчові продукти; негативні соціальні та економічні впливи. Використання аналізу ризиків має надавати ідеї та допомогу у виробленні рішень, які можуть допомогти уникнути таких негативних наслідків, тим самим допомагаючи розвитку аквакультури у напрямі більшого соціального та екологічного відповідального способу виробничої діяльності.

Отже, існує значна за виміром сфера для аналізу ризиків, де їх використання має розвиватись та розширюватись у контексті вигоди для аквакультури та соціального і фізичного навколишнього середовища, у якому здійснюється рибогосподарська діяльність. Основні виклики перед аквакультурою України за окремими складовими наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Виклики для аквакультури України

Виклики для розвитку	Холодноводна морська	Тепловодна морська	Прісноводна	Малакокультура
ЕКОЛОГІЧНІ				
Доступ до води високої якості	+	++	+	+++
Просторове планування	+++	+++	+++	+++
Використання продукції	+	+	++	
ЕКОНОМІЧНІ				
Збільшення продуктивності	+	+++	+++	+
Доступ до капіталу	+	+++	++	+
Диверсифікація пропозиції	+	+++	+++	++
СОЦІАЛЬНІ				
Комунікація	++	+++	+++	+
Набір кваліфікованої робочої сили	+	++	++	+
Зміна поколінь	+	+	+++	++
РИНКОВІ				
Зміна споживчих преференцій	+	+++	+++	+

Етикет
серти
Домін
ринку
неспе
магаз
Конку
імпор
Конку
інши
харчо

Як
малаком
більшіс
Якщо в
спожив
безпосе
впливає
аквакул
процеси
загроз.
теплого
діяльніс
На
I.
водних
II.
паразит
екосист
III.
Ри
I.
забрудн
II.
потенці
водорос
III.
місці.
IV.
поява н
V.
за ресур
Та
аквакул
соціаль
Також п

Етикетування та сертифікація	++	++	+	+
Домінування на ринку неспеціалізованих магазинів	+++	+++	++	+
Конкуренція з імпортом	++	+++	+	++
Конкуренція з іншими видами харчових продуктів	+++	+++	++	+

Якщо розглянути екологічний аспект при доступі до води високої якості, при виробництві малакокультури, то позначка «три зірочки» означає важливість проведення заходів, бо більшість тих мушлів (устриці та мідії) вбирають в себе шкідливі елементи та мікроелементи. Якщо встановлено, що вони забруднені, то їх направлять лише на переробку, а не на харчове споживання людиною. Зокрема серед викликів для розвитку рибного господарства має безпосередньо і набір кваліфікованої робочої сили. При цьому, даний виклик по різному впливає на ведення господарської діяльності, зокрема при холодноводній морській аквакультурі та малакокультурі є лише позначка в «одну зірочку». Це означає, що виробничі процеси у цих сферах повністю автоматизовані і це відповідає низькому рівню викликів та загроз. Водночас потрібно звернути додаткову увагу («дві зірочки») у діяльність у сфері тепловодної морської та прісноводної аквакультури, оскільки значний вплив на виробничу діяльність має трудомісткість виробленої продукції.

Нами виокремлено три блоки ризиків, що походять від аквакультури до суспільства:

I. Ризики для довкілля: забруднення від кормів, ліків, хімічних речовин, стоків, зміна водних течій та потоків.

II. Біологічні ризики: потрапляння інвазивних чужорідних видів, екзотичних паразитичних видів та патогенів, генетичний вплив на природні популяції, руйнування, зміна екосистеми та сільськогосподарських земель.

III. Ризики для здоров'я людини: питання безпечності харчових продуктів.

Ризиками для аквакультури від довкілля, оточення, суспільства є:

I. Ризики, що походять від довкілля: несприятливі погодно-кліматичні умови, забруднення сільськогосподарськими хімікатами, розливами нафти;

II. Біологічні ризики: зміни клімату, як і нові хвороби, також можуть розглядатись як потенційні загрози, а також перенесення патогенів від природних популяцій, цвітіння водоростей.

III. Операційні ризики: незручне планування, невдалий дизайн, травматизм на робочому місці.

IV. Фінансові ризики: ринкові зміни, невідповідне фінансування, коливання курсу валют, поява нових конкурентів.

V. Соціальні ризики: негативний імідж, відсутність кваліфікованого персоналу, конкуренція за ресурси з іншими галузями, крадіжки.

Таким чином, аналіз ризиків часто використовується для досягнення успішної та сталої аквакультури шляхом оцінки ризиків, які створюються для аквакультури фізичними, соціальними та екологічними факторами у тих місцях, де здійснюється виробництво риби. Також потрібно звертати увагу на можливості зменшення екологічних ризиків. Крім того,

потрібно враховувати вплив на рибогосподарську діяльність водойми, місця розташування, несприятливі погодні умови, біологічні ризики, інфікування патогенними організмами через природні популяції, фінансові ризики, зокрема ринкові зміни, коливання курсу валюти, появи нових конкурентів та соціальних ризиків, включаючи відсутність кваліфікованої робочої сили, конкуренцію з іншими секторами економіки.

Отже, інтегрований підхід до аналізу ризиків в рибному господарстві та аквакультури сприятиме у майбутньому виробникам риби у зменшенні ризиків і можуть допомогти захистити навколишнє середовище, суспільство від шкідливих і часто непередбачуваних наслідків. Це у перспективі має сприяти збільшенню прибутковості у процесі виробництва риби і одночасно сприймати аквакультуру як відповідальний та дружній до природи вид діяльності, в умовах орієнтації економіки на світові стандарти безпеки і якості риби та рибної продукції.

Список джерел:

1. OIE. 2007. Aquatic animal health code. 10th Edn. World Organisation for Animal Health, Paris (available at: www.oie.int).
2. Arthur, J. R., Bondad-Reantaso, M., Baldock, F. C., Rodgers, C. J. & Edgerton, B. F. 2004. Manual on risk analysis for the safe movement of aquatic animals (FWG/01/2002). APEC/DoF/NACA/FAO, APEC Publ. No. APEC #203-FS-03.1. 59 pp.
3. Vdovenko N. M., Sokol L. M. Applied basis of fish policy effect to public food providing. *Науковий Вісник Полісся*. 2017. № 1 (9). Ч. 2. С. 202–207.
4. Vdovenko N. M., Sokol L. M., Shepeliev S. S. Ukrainian trading fish and fishery / aquaculture products. Transformation of international economic relations: modern challenges, risks, opportunities and prospects: [collective monograph]. Riga: Lithuania, 2017. Vol. 2. P. 53–76.
5. Шепелєв С. С. Стан, тенденції розвитку та структурні зрушення у рибному господарстві України. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2016. Вип. 244. С. 374–381.
6. Вдовенко Н. М. Парадигмальний погляд на розвиток аквакультури. *Економіка та суспільство*. 2017. № 8. С. 112–115.
7. Vdovenko N. M., Nakonechna K. V., Samsonova V. V. Mechanisms and tools of supply regulation in agricultural sector of economy. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 3 (11). Ч. 1. С. 165–169.
8. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
9. Вдовенко Н., Хижняк Ю. Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектору в умовах глобального дефіциту продовольства. *ScienceRise*. 2015. № 2/3 (7). С. 20–26.
10. Шепелєв С. С. Підвищення рівня конкурентоспроможності рибного господарства через призму впливу зростаючого глобального ринку. *Науковий Вісник Полісся*. 2016. № 3 (7). С. 76–83.

УДК 656:331

Вікторія Хрутьба

ORCID: 0000-0002-8121-2042

доктор технічних наук, професор,

завідувач кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Національний транспортний університет,

академік Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я

(Київ, Україна), Viktoria.Khrutba@gmail.com

Петро Чуваєв

ORCID: 0000-0002-5407-0472

доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності,

Національний транспортний університет

Зміст

Передмова	3
Гімн Міжнародної академії культури безпеки, екології і здоров'я	4
Розділ 1. Здоров'язбереження в сучасному світі	5
<i>Болтівець С., Флярковська О.</i> Профілактика залежностей серед сучасної молоді: місія освітнього психолога	6
<i>Горяна Л.</i> Теоретико-методичні засади впровадження профілактики туберкульозу як фактор створення здоров'язбережувального освітнього простору України	14
<i>Васильчук А.</i> Нова наука про людину Еніоанатомія – погляд у майбутнє	24
<i>Дроздова І., Мартиненко С.</i> Інформаційна технологія моделювання захворюваності та інвалідності молоді України	33
<i>Мартиненко С., Кулакевич Т.</i> Зміст, форми і методи формування в учнів готовності до екологічної діяльності в неформальній освіті Швеції	41
<i>Матвєєв В.</i> Вища школа і самореалізація особистості	51
<i>Новікова Н.</i> Розвиток шкільної біологічної освіти в Україні: методологічний аспект	56
<i>Федорич П.</i> Проблема суспільної і особистої профілактики протозойних інвазій сечостатевої системи	66
<i>Москаленко А.</i> Особливості створення здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах освіти	71
<i>Неведомська Є., Сребранець А.</i> Анаболічні стероїди та їхній вплив на здоров'я спортсменів: плюси та мінуси	76
<i>Долгих М.</i> Закономірності реформування механізмів публічного управління системою охорони здоров'я в Україні в контексті європейського виміру	82
<i>Олексієнко О.</i> Глобалізаційний підхід у публічному управлінні національною освітою	91
<i>Філоненко О.</i> Сучасні проблеми розвитку системи реабілітаційних закладів в Україні	94
<i>Шостак С.</i> Здоров'язбережувальний аспект удосконалення системи фізичної реабілітації військовослужбовців, залучених до виконання завдань у складі сил, які здійснюють заходи із забезпечення національної безпеки і оборони	98
Розділ 2. Безпека діяльності людини	104
<i>Гечбаія Б., Шарило Ю., Вдовенко Н., Дмитришин Р.</i> Вплив ризиків у рибному господарстві на довкілля та здоров'я людей за умов продовольчих викликів	105
<i>Хрутьба В., Чуваєв П., Лисак Р.</i> Процесна модель впровадження проектів та програм безпеки праці на транспортному підприємстві	110

<i>Горяной П.</i> Pest control безпечного стану будівель, продуктів харчування як аспект створення здоров'язбережувального простору України	118
Розділ 3. З досвіду роботи	127
<i>Міненко А.</i> Виклики сучасності та соціально освітні умови професійного саморозвитку майбутнього вчителя початкової школи	128
<i>Терентьєва Н.</i> З досвіду роботи в умовах змішаного та дистанційного навчання (здоров'язбережувальний аспект)	130
<i>Заїка Н., Сухракова Л.</i> Нові методи впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній простір шляхом велнес-лекторію (з досвіду роботи)	132
<i>Матвійчук О.</i> Співпраця заради якості	135
<i>Разумовський К., Разумовський А.</i> Здоров'язбережувальне значення фізичної реабілітації завдяки інноваційним методикам Tremass Fitness для профілактики гіподинамії та хронічних захворювань хребта	137
<i>Сапіженко Н.</i> Щоб зберегти життя на Землі (з досвіду роботи)	140

Науково-популярне видання

**Контекстуалізація орієнтирів на створення стійкого благополуччя
людини в здоров'язбережувальному просторі України :
науково-просвітницький альманах.**

*За зміст наукових праць і достовірність наведених фактичних і статистичних
матеріалів і граматичні помилки несуть відповідальність автори.
Думка упорядника та головного редактора може не збігатися з думкою
авторів.*

Англomовні анотації подано в авторському перекладі.

Формат 60x84^{1/8}. Папір офсет.

Умовн. друк. арк. 18,5. Вид. № 1845. Наклад 300 шт

Видавець: Чабаненко Ю.А.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
серія ДК № 1898 від 11.08.2004 р.

Україна, м. Черкаси, вул. О. Дашковича, 39

Тел: (0472) 33-66-00, 093-788-99-99

Друк ФОП Чабаненко Ю.А.

Україна, м. Черкаси, вул. О. Дашковича, 39

Тел: (096) 288-13-36 Е-mail: office@2upost.com